

Emmy Harlid Westholm, 08-677 25 23
emmy.harlidwestholm@energiforetagen.se

Budskapsplattform fjärr- och kraftvärmen

Bakgrund och syfte

Denna budskapsplattform är framtagen med syftet att samla Energiföretagens viktigaste budskap och nödvändiga åtgärder för att stärka fjärr- och kraftvärmens konkurrenskraft. Budskapen och argumentationen är tänkta att användas för att samla föreningen och dess medlemmar kring nuläget för fjärr- och kraftvärmen samt den problemformulering, de lösningar och konkreta förslag som vi ser som mest prioriterade just nu.

Budskapsplattformen ska i första hand användas som ett internt verktyg för påverkans- och kommunikationsarbete gentemot beslutsfattare, myndigheter och andra nyckelaktörer i energisystemet. Som komplement till denna budskapsplattform finns ett uppdaterat faktaunderlag om fjärr- och kraftvärmen samt en interaktiv rapport (webbsida), vilka är tänkta för extern spridning.

Nuläget för fjärr- och kraftvärmen

Fjärrvärme och kraftvärme är idag en grundpelare i Sveriges energisystem och har en viktig roll att spela i elektrifieringen av Sverige. Fjärrvärmen står för drygt hälften av all uppvärmning i byggnader (90 procent av flerbostadshusen) och är avgörande för bostäder, sjukhus och andra samhällskritiska verksamheter. Fjärrvärmen avlastar elsystemet och minskar behovet av el för uppvärmning. Utan fjärrvärme skulle ytterligare 10 GW eleffekt behövas i energisystemet när behovet är som störst, exempelvis under en kall vinterdag. Det är högre effekt än vad Sveriges samlade kärnkraft ger när den går för fullt, och visar hur viktig fjärr- och kraftvärmen är för elsystemet, inte minst lokalt i våra städer. Fjärrvärmen är i huvudsak fossilfri och spelar en viktig roll i klimatomställningen, inte minst genom att bidra till resurseffektivitet och cirkularitet. Investeringar i fjärr- och kraftvärmens beredskap är centralt för att stärka vårt totalförsvar och säkra vår försörjningstrygghet.

Fjärrvärme finns till för kunderna och verkar på en konkurrensutsatt värmemarknad. De senaste åren har både kundorganisationer och myndigheter rest frågor kring fjärrvärmens prissättning. Särskilt viktig har Energimarknadsinspektionens utredning om Stärkt kundskydd på fjärrvärmemarknaden varit. Där har transparens och information varit centrala, vilket vi välkomnar. Men Ei föreslår även att staten via en kommande instans ska pröva fjärrvärmeprisets skälighet. Detta skulle innebära en reglering av värmemarknaden, något som varken vi eller kundorganisationerna önskar. Det finns inte heller något som tyder på att en reglerad värmemarknad skulle leda till lägre priser för fjärrvärmens kunder.

Men fjärrvärmens plats i energisystemet måste stärkas och framtidssäkras.

Fjärrvärmens och dess kunder har ställts inför stora utmaningar de senaste åren. Kraftigt ökade bränslekostnader och osäkerheter kring tillgången på biobränslen samt en tuff konkurrens från andra uppvärmningsalternativ har pressat bolagens ekonomi och i många fall tvingat fram kostnadshöjningar för kunderna. Energimyndigheten framtidsscenarior pekar också på minskade biobaserade fjärr- och kraftvärmeleveranser fram till 2050. Om fjärrvärmens andel av värmeleveranserna minskar, ökar behovet av elbaserad uppvärmning (värmepumpar, direktel), vilket i sin tur kan skapa effektbrist vid höglasttimmar.

Energiföretagen har låtit göra en ekonomisk genomlysning av fjärrvärmeverksamheter för perioden 2020–2024, baserat på offentlig data från Energimarknadsinspektionen samt bolagens årsredovisningar. Genomlysningen visar att fjärrvärmebranschens lönsamhet är satt under stark press, med i princip ett nollresultat för branschen som helhet under både 2023 och 2024. Kostnaderna – särskilt för bränslen, drift och investeringar – ökade betydligt snabbare än intäkterna.

Vi ser också en minskning i både värme- och elproduktion till följd av mildare klimat, lägre elpriser och en möjlig minskad efterfrågan på fjärrvärme. Detta skapar en växande ekonomisk utmaning för branschen. Samtidigt syns nu lättnader i omvärlden så som stabiliseringen av biobränslepriserna globalt. Branschen gör också mycket för att på egen hand stärka konkurrenskraften. Exempelvis genom att öka resurseffektiviteten genom sammankopplade fjärrvärmenät, genom värmelager som bidrar med flexibilitet och genom ökade samarbeten med industrin kopplat till spillvärme. Tillsammans med långsiktiga styrmedel kan vi bädda för en fortsatt stark och stabil fjärr- och kraftvärmebransch också i framtiden.

Sammantaget understryker genomlysningen behovet av långsiktiga, teknikneutrala och stabila politiska spelregler som stärker fjärrvärmens konkurrenskraft, säkerställer investeringsvilja och möjliggör fortsatt leverans av kritiska samhällsnyttor såsom resurseffektivitet, avlastning och balansering av elsystemet och energiberedskap. Utan förändrade styrmedel riskerar fjärrvärmens att tappa mark i en period då dess roll i elektrifieringen och klimatomställningen är viktigare än någonsin.

Politiskt har frågan fått ökad uppmärksamhet men det behövs fler konkreta åtgärder. Långsiktiga styrmedel och stöd för investeringar är avgörande för att fjärr- och kraftvärmen ska kunna bibehålla sin konkurrenskraft och därmed fortsätta att bidra till ett elektrifierat och säkert Sverige!

Fyra huvudbudskap om fjärr- och kraftvärmens nyttor:

- **Fjärr- och kraftvärmens är en planerbar energiresurs** som kan leverera el när behovet är som störst – under kalla dagar, vid höglåstimmor och i våra tätbefolkade områden där elen verkligen behövs. Samtidigt ger värmens från kraftvärme en trygg, pålitlig och resurseffektiv uppvärmning till kunderna i våra fjärrvärmensät.
- **Fjärr- och kraftvärmens bidrar med en effektnytt i elsystemet på 10 GW¹** (maxlast i elsystemet är idag ca 27 GW). Det är mer än för Sveriges samlade kärnkraft. **Denna avlastning är avgörande för Sveriges elektrifiering** eftersom den innebär att el kan användas till annat än uppvärmning. Genom flexibel och variabel el-produktion och användning i fjärrvärmens kan också kraftvärmens producera el när belastningen på elsystemet är hög och elpriserna är höga, eller producera värme med hjälp av överskottsel när elpriserna är låga.
- **Fjärr- och kraftvärmens har en unik förmåga att ta tillvara energi som annars skulle gå förlorad.** Den spelar redan idag en avgörande roll i det resurseffektiva samhället genom att använda annars spillda resurser – restvärme från industrin, restprodukter från skogen och restavfall från hushållen – och omvandlar dem till el och värme.
- **Fjärr- och kraftvärmens stärker Sveriges beredskap och bidrar till ökad lokal och regional självförsörjning och städernas motståndskraft.** Genom lokal ö-driftsförmåga kan försörjningstrygghet på el, men även värme, säkras vid störningar och kriser. Den bidrar också till ökad lokal och regional självförsörjning genom att ta tillvara lokala resurser och restflöden. Då minskar också sårbarheten vid störningar i globala leveranskedjor och beroendet av importerad energi.

¹ Källa: [Energimyndighetens fjärr- och kraftvärmestrategi](#)

Så kan fjärr- och kraftvärmens konkurrenskraft stärkas

Det är helheten som är viktig för att få konkurrenskraft och investeringsvilja i fjärr- och kraftvärmens. Grundförutsättningen för elproduktion via kraftvärmens ligger i fjärrvärmens villkor. Därför behövs flera olika åtgärder som syftar till att stärka fjärrvärmens i stort.

➤ Fjärr- och kraftvärmens behöver kompenseras för de förmågor som den bidrar med till energisystemet

Fjärr- och kraftvärmens bidrar med unika förmågor till Sveriges energisystem. Särskilt stora är nyttorna för elsystemets stabilitet och flexibilitet, för resurseffektivitet och för beredskap. Fjärr- och kraftvärmens är också en trygg och bekväm uppvärmningsform för kunderna. De samhällsbidrag som fjärr- och kraftvärmens bidrar med behöver värderas och bevaras långsiktigt. Idag är det i förlängningen fjärrvärmekunderna som betalar för alla fjärrvärmens systemnyttor, trots att de kommer hela samhället och energisystemet till del. En viktig del i detta är att förslagen från regeringsuppdraget till Statens energimyndighet, att genomföra och föreslå åtgärder för att stärka fjärr- och kraftvärmens, som redovisas den 15 augusti 2026, skyndsamt genomförs.

En annan central nytta är fjärr- och kraftvärmens förmåga att balansera elsystemet. När det blåser mycket och vattenmagasinen är välfyllda uppstår ofta elöverskott i Norden. Detta leder till mycket låga elpriser, ibland nära noll eller negativa. Det skapar också risk för att vattenkraften måste spilla vatten, det vill säga släppa förbi det utan att producera el, för att undvika överfyllda magasin. På motsvarande sätt kan vindkraftsproduktion behöva stängas av eftersom elnätet inte kan ta emot mer produktion. Här kan fjärr- och kraftvärmens bidra stort genom att vara en storskalig flexibilitetsresurs som kan producera värme i elpannor och värmepumpar när elöverskottet är stort. Detta minskar behovet av att spilla vatten och gör så att vindkraften kan fortsätta producera. Detta bidrar också till att stabilisera elpriset genom att efterfrågan ökar.

Detta behövs från politiken

1. Säkerställ att förslagen i Energimyndighetens fjärr- och kraftvärmestrategi och myndighetens nya uppdrag att genomföra åtgärder för att stärka fjärr- och kraftvärmens skyndsamt tas vidare.
2. Ge Energimarknadsinspektionen (Ei) i uppdrag att se över och utveckla dagens nätnytttoersättning utifrån samhällsekonomisk nytta och med hänsyn till påverkan på berört kundkollektiv och investeringar i det egna nätet. Energimyndighetens uppdrag kring nätnytttoersättningen bör beaktas i arbetet.

➤ **Fjärr- och kraftvärmen har en nyckelroll i framtidens energisystem– men den behöver teknikneutrala styrmedel och skatter**

Regeringen har gått fram med en generell skattenedsättning på el. Detta är positivt för energisystemet på flera sätt, inte minst främjar det elektrifieringen av transportsektorn. Men, kraft- och fjärrvärmen som energibärare missgynnas. I och med att den nya skattesatsen införs 2026, tappar fjärrvärmen cirka 2,5 procent i konkurrenskraft gentemot el-baserade uppvärmningsalternativ². Detta är mycket allvarligt i ett läge där fjärrvärmens konkurrenskraft redan är mycket pressad. För att vända utvecklingen och för att fjärr- och kraftvärmen ska kunna producera el och värme utifrån samhällets behov behöver den få likvärdiga villkor och samma politiska uppmärksamhet som andra centrala energibärare.

Styrmedel i form av teknikneutrala byggregler och energikrav för byggnader är särskilt viktigt. Energieffektiviseringsdirektivet (EED) och energirenoverings- och nollutsläppsbyggnadskraven i direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD) genomförs på ett sätt som inte missgynnar fjärr- och kraftvärmen.

En skattenedsättning, till EU:s miniminivå, på den el som används i elpannor och värmepumpar i fjärrvärmen skulle öka möjligheterna till en flexibel elanvändning och nyttjandet av lågtempererad restvärme. I fjärrvärmesektorn finns det idag cirka 1240 MW för elpannor och 1230 MW för värmepumpar av installerad elkapacitet³. Med en skattenedsättning skulle elpannor köras i betydligt större utsträckning – inte minst vid låga elpriser. På detta sätt kan fjärr- och kraftvärmens roll som en storskalig flexibilitetsresurs nyttjas ännu bättre, samtidigt som dagens volatila elpriser kan balanseras. En sådan åtgärd skulle också dämpa biobränslebehovet och påskynda utfasningen av kvarvarande fossila bränslen.

Detta behövs från politiken

3. Inför en temporär skattenedsättning på el som används i värmepumpar och elpannor i fjärrvärmeverksamhet, för ökad flexibilitet, ett bättre utnyttjande av elöverskott och minskat biobränsleberoende.
4. Säkerställ att byggregler och energikrav för byggnader är teknikneutrala avseende val av uppvärmningsform genom en översyn av nivåerna på viktningsfaktorerna. Nya krav på värmeförlusttal bör införas för ett större fokus på byggnadens klimatskal och för att hålla nere byggnaders effektbehov.
5. Slopas biooljeskatten enligt Tidöavtalet för att underlätta och påskynda utfasning av fossil olja i spets- och reservanläggningar.
6. Genomför inte Skatteverkets förslag att fastighetsbeskatta kraftvärmeanläggningar både som värme- och elproducenter. Detta innebär en dubbelbeskattning som riskerar att kraftigt försämra fjärr- och kraftvärmens konkurrenskraft.
7. Avskaffa koldioxidskatten för anläggningar som omfattas av ETS2-systemets för byggnadsuppvärmning och vägtransporter. Detta för att undvika dubbla styrmedel.

² Källa: Energiföretagen Sveriges egna statistik

³ Källa: Energiföretagen Sverige egna statistik

➤ **Låt fjärr- och kraftvärmen bidra ännu mer till ett hållbart och cirkulärt samhälle**

Fjärr- och kraftvärmen gör något som få andra delar av samhället klarar av – den bidrar till en cirkulär värdekedja. Kraftvärmen hjälper till att omsätta det avfall som i dagens läge inte kan materialåtervinnas, till värme och el för svenska hushåll och fastighetsägare. Energibranschen är mycket positiva till att en högre andel av plast i restavfall kommer att kunna återvinnas i framtiden - men där är vi inte ännu. Dessutom kommer det alltid att finnas restavfall som tjänar samhället bäst om det kan bidra till energiproduktion snarare än läggas på deponi, vilket ofta är fallet i en europeisk kontext.

Med utvecklingen av CCS- och CCU-tekniker kan svensk fjärrvärme ytterligare bidra till ett hållbart och cirkulärt samhälle. Genom att ta bort koldioxidutsläpp från förbränning av avfall och biobränslen kan fjärrvärmen bli klimatneutral eller till och med klimatnegativ i framtiden. Med CCS/CCU kan fjärrvärmeanläggningar bli en del av den cirkulära ekonomin och leverera råvara till gröna bränslen. CCS och CCU är också avgörande för att Sverige ska nå nettonoll 2045 och EU:s klimatmål 2050.

Avfallsförbränning behöver erkännas som en övergångsaktivitet i EU:s taxonomi för hållbara investeringar och som en del i den cirkulära ekonomin. Tillsammans med styrmedel som bygger på principen om att förorenaren ska betala och ett vidgat producentansvar för plastproducenter möjliggörs investeringar i CCS och CCU i svensk avfallsförbränning. Allt detta förutsätter att kunderna på värmemarknaden fortsätter att efterfråga fjärrvärme. Energikostnader, byggregler och miljövärden gör att fastighetsbranschen aktivt ser över energiförsörjning, effektivisering, diversifiering och lokal optimering. Allt sådant riskerar att minska värmeunderlaget och öka elanvändningen. Lokal samverkan och dialog är avgörande, men måste understödjas av politiken

Detta behövs från politiken

8. All avfallsförbränning inom EU bör inkluderas i EU ETS i den ETS-översyn som inleds 2026, för att skapa harmoniserade styrmedelsvillkor och undvika konkurrenssnedvridning där svensk avfallsförbränning i dag missgynnas. Lyckas inte detta bör all avfallsförbränning uteslutas ur ETS.
9. Avfallsförbränning med CCUS behöver erkännas som en övergångsaktivitet i EU:s taxonomi för hållbara investeringar och som en del i den cirkulära ekonomin.
10. Redovisningen av utsläpp från avfallsförbränning bör baseras på principen om att förorenaren betalar och end-of-waste-kriterierna. Detta innebär att värme från avfallsförbränning klassas som spillvärme.
11. Styrmedel och incitament för bio-CCS/CCU behöver tas fram på medellång och lång sikt. Det är viktigt att dagens statliga stöd och EU-rättsliga ramar kompletteras med ytterligare åtgärder så som exempelvis differenskontrakt. Därtill behövs också motsvarande styrmedel införas för CCS/CCU inom avfallsförbränning.
12. Inför ett utvidgat producentansvar för att minska andelen plast i avfall där flera kompletterande åtgärder som skatt, avgifter och ökade materialåtervinningskrav behövs. Bland annat bör en producentfinansierad modell för EU:s plastavgift införas.

➤ **Tydliggöra fjärr- och kraftvärmens roll i totalförsvaret och säkerställ finansiering**

Fjärr- och kraftvärme är avgörande för att upprätthålla värme och el i våra städer – på sjukhus, äldreboenden, skolor och andra samhällsviktiga funktioner vid kris eller krig.

Trots detta saknas idag tydliga nationella funktionsmål och beredskapskrav för sektorn, vilket gör den sårbar vid störningar i bränsleförsörjning eller elnät.

Kraftvärmeverk har potential att leverera både värme och el i ö-drift, men många anläggningar saknar tekniska förutsättningar eller redundanta styrsystem för att snabbt ställa om vid ett större elavbrott. Dessutom är nuvarande lagerhållning av beredskapsbränslen begränsad och det saknas ekonomiska förutsättningar och incitament för att öka förmågan.

Kostnader för beredskapsåtgärder är höga och saknar idag statlig kompensation, vilket gör att energibolag har svårt att investera. Fjärrvärmens riskerar att ytterligare tappa konkurrenskraft mot andra uppvärmningsformer om beredskapskrav införs utan finansieringslösningar.

Fjärr- och kraftvärmens behöver ses som en samhällskritisk funktion i totalförsvaret med tydliga funktionsmål. Exempelvis behöver fjärrvärmesystemen integreras på ett tydligare sätt i civilförvarsplaneringen och elberedskapsstrategin för att säkerställa värme och el vid kris. Den långsiktiga finansieringen av svensk värmeberedskap behöver också säkerställas.

Detta behövs från politiken

13. Inför ökad statlig finansiering av energiberedskapsåtgärder inom fjärrvärmens som inte är kommersiellt motiverade. Detta krävs för att möta de inriktningsmål för värmeberedskap som Energimyndigheten presenterat.

Fördjupande argumentation

För fyra av de 13 reformförslagen ovan har Energiföretagen tagit fram fördjupad information och argumentation.

➤ Temporärt sänkt elskatt för elpannor och värmepumpar i fjärrvärmesystem

Energiföretagens förslag att tillfälligt sänka energiskatten på el som används i elpannor och värmepumpar inom fjärrvärmeverksamhet är ett förslag som vi drivit under en längre tid och i dialog med både finans- och klimat- och näringslivsdepartementen. Flera av riksdagspartierna har på olika sätt lyft frågan i sina energimotioner eller i andra partistrategiska dokument. **Vi önskar att Regeringskansliet bereder förslaget skyndsamt så att åtgärden kan presenteras redan i årets statsbudgetprocess.**

Vad vi föreslår

- En sänkt energiskattesats till 0,6 öre/kWh för el som används i elpannor och värmepumpar i fjärrvärmeverksamhet (EU:s miniminivå).
- En tidsbegränsad nedsättning i 6 år, i enlighet med EU:s energiskattedirektiv med lämplig utvärdering efter halva perioden. Uppskattad kostnad 600 miljoner sek/år.
- Rättslig grund: ändring i 11 kap. 9 § LSE (1994:1776), med stöd i artikel 19 i energiskattedirektivet (2003/96/EG) och artikel 44 i GBER (statsstödsregler).

Varför åtgärden är viktig nu

- Den generella sänkningen av energiskatten på el från den 1 januari 2026 sänker elpriset brett. Detta är positivt för energisystemet på många sätt, inte minst då det främjar elektrifiering. Men, det innebär samtidigt en försämring av fjärr- och kraftvärmens konkurrenskraft relativt elbaserad individuell uppvärmning.
- Detta är mycket olyckligt eftersom fjärrvärmesystem levererar viktiga systemnyttor - avlastning av elsystemet, storskalig flexibilitet, möjlighet att ta vara på rest-/spillvärme - och behöver stå stark i tider av ökad beredskap och behov av att balansera ett mer volatilt elsystem.
- En riktad, tidsbegränsad nedsättning på el i fjärrvärmesystem elpannor och värmepumpar motverkar denna snedvridning och stärker elsystemets flexibilitet genom att möjliggöra ökad elbaserad värmeproduktion vid låga/negativa elpriser och som kan ersättas med ökad el- och värmeproduktion genom kraftvärme vid höga elpriser och stort elbehov.

Effekter av förslaget

Idag finns redan det i Sverige en installerad kapacitet i fjärrvärmesektorn om cirka 1 240 MW elpannor och 1 230 MW värmepumpar. Förslaget väntas leda till;

- En ökad produktion från elpanna och värmepump.
- En större total produktion av fjärrvärme (främst längre sikt).
- Lägre biobränslebaserad produktion och lägre användning av fossila bränslen.
- Ökad förmåga för fjärrvärmesystem som storskalig flexibilitetsresurs

Förslaget har ingen väsentlig negativ inverkan ur konkurrenspåverkans-synpunkt, har begränsad inverkan på statens skatteintäkter och innebär en mycket begränsad administrativ börda. Det går även att lyfta fram goda resultat från införandet av en liknande reform i Finland 2022.

➤ Säkerställ teknikneutrala byggregler och energikrav för byggnader

Säkerställ att byggregler och energikrav för byggnader är teknikneutrala avseende val av uppvärmningsform genom en översyn av nivåerna på viktningsfaktorerna mellan olika energibärare. Nya krav på värmeförlusttal bör införas för ett större fokus på byggnadens klimatskal och för att hålla nere byggnaders effektbehov.

Vad vi föreslår

Boverket bör genomföra en revidering av viktningsfaktorerna mellan olika energibärare utifrån den tekniska utvecklingen inom ramen för arbetet med att ta fram nya energihushållningsregler för byggnader.

Dagens klimatskalskrav (Um-krav) i byggreglerna bör också ersättas med ett värmeförlusttal som på ett bättre sätt fokuserar på att begränsa byggnadens energi- och effektbehov i samband med införandet av nya energihushållningsregler.

Varför åtgärden är viktig nu

Det omarbetade EU-direktivet om byggnaders energiprestanda är under genomförande under 2026 där regeringen den 5 mars besluta om en [proposition](#) med bland annat lagändringar för att genomföra direktivet.

Boverket har som en del i genomförande av EU-direktivet lämnat förslag till bland annat helt nya energihushållningsföreskrifter för byggnader och ett nytt energiklassningssystem i energideklarationerna för byggnader som väntas införas senare under 2026.

Energimyndigheten har i sin [fjärr- och kraftvärmestrategi](#) föreslagit att en översyn av existerande viktningsfaktorer för fjärrvärme och el bör göras för att säkerställa konkurrensneutralitet mellan hållbara uppvärmningslösningar. Viktningsfaktorerna behöver ta hänsyn till värmepumpens tekniska utveckling och effektivitet där dagens faktor för el inte tar hänsyn till värmepumpens faktiska effektivitet. Energimyndigheten har i strategin även föreslagit att ett värmeförlusttal bör införas för att bättre styra hela energi- och effektanvändningen i byggnader.

Effekter av förslaget

En översyn av viktningsfaktorerna för olika energibärare skulle ge mer teknikneutrala förutsättningar för fjärrvärme respektive fjärrkyla i valet mellan olika uppvärmnings- och kylalösningar. Detta innebär också att snedvridningseffekter fjärrvärme och fjärrkyla i energiklassningen av byggnader i energideklarationer minskas och som i sin tur har betydelse för tillämpningen och val av uppvärmnings- och kylalösning i förhållande till EU:s taxonomi för hållbara investeringar.

Ett värmeförlusttal omfattar alla energi- och effektförluster kopplade till byggnadens klimatskärm och ger ett generellt större fokus på att begränsa energi- och effektbehovet i byggnaden. Detta bidrar till att begränsa behovet av dyrare spetslastproduktion i fjärrvärmeproduktionen under kalla vinterdagar och att begränsa kundens värmekostnader när det är som kallast.

➤ Slopa biooljeskatten enligt Tidöavtalet

Att slopa biooljeskatten syftar till att underlätta och påskynda utfasning av fossil olja i spets- och reservanläggningar inom fjärrvärmerna. Nuvarande beskattning motverkar klimat- och energipolitiska mål.

Vad vi föreslår

- Energiföretagen Sverige föreslår att biooljeskatten för uppvärmningsändamål slopas genom återinförd skattebefrielse. I första hand för biooljor baserade på rest- och avfallsprodukter som används inom fjärr- och kraftvärme som till exempel RME, UCOME och HVO. Regeringen bör skyndsamt anmäla om skattebefrielse till EU-kommissionen, så som redan skett för biodrivmedel.
- Skattebefrielsen bör vara långsiktig och gälla minst till 2030, i linje med omställningshorisonterna i energisystemet, samt utformas i enlighet med EU:s statsstödsregler.

Varför åtgärden är viktig nu

- Den biooljeskatt som infördes den 1 januari 2021 har fått direkt kontraproduktiva effekter. När bioolja för uppvärmning beskattas med full energi- och koldioxidskatt har den i många fall blivit dyrare än fossil olja. Detta har lett till att fjärrvärmeföretag, särskilt i spets- och reservpannor, återgått till fossil användning av kostnadsskäl, vilket i praktiken ökar utsläppen. Denna effekt har förstärkts sedan den 1 januari 2026 då ca 450 fjärrvärmearläggningar utesluts ur ETS1 och sedan årsskiftet belastas med full koldioxidskatt när de använder skattepliktiga biooljor.
- Samtidigt har skatten kraftigt fördyrat och försenat den kvarvarande utfasningen av fossil olja i fjärrvärmerna, trots att branschen redan gjort betydande investeringar i omställning. Osäkra och kortsiktiga skattevillkor försvårar investeringsbeslut och står i direkt konflikt med färdplanen för fossilfri uppvärmning till 2030.
- Mot denna bakgrund är frågan även akut ur ett systemperspektiv. Biooljor spelar en viktig roll för kraftvärmens möjlighet att leverera både värme och el under kalla vinterdagar. När bioolja beskattas bort försämrar effektbalansen och elproduktionen i kraftvärmerna minskar, vilket är särskilt problematiskt i ett elsystem med växande effektutmaningar.

Effekter av förslaget

- En slopad biooljeskatt skulle ge omedelbara klimatvinster genom att undanröja incitamenten att använda fossil olja i uppvärmningen och därmed minska utsläppen, i linje med regeringens egna konsekvensbedömningar.
- Förslaget skulle också återställa rimliga och förutsägbara villkor för fjärr- och kraftvärmerna, vilket möjliggör att redan planerade och delvis genomförda investeringar i fossil utfasning kan fullföljas. En långsiktig skattebefrielse minskar risken för inlåsning i fossila lösningar.
- Åtgärden bidrar till ett robustare energisystem, genom att stärka kraftvärmens roll i elförsörjningen och förbättra effektbalansen under perioder med hög belastning. Sammantaget innebär detta att klimatnytta, leveranssäkerhet och kostnadseffektivitet kan förenas i stället för att ställas mot varandra.

➤ Inför ökad statlig finansiering av energiberedskapsåtgärder inom fjärrvärmerna

Vad vi föreslår

En ökad statlig finansiering av beredskapsåtgärder inom fjärrvärmerna, som inte är kommersiellt motiverade. Detta krävs för att möta de inriktningsmål för värmeberedskap som Energimyndigheten väntas presentera i maj.

Ökade anslag för energiberedskap bör bland annat omfatta stöd till:

- Beredskapsåtgärder som bidrar till ökad leveranssäkerhet för att nå funktionsmålen för fjärr- och kraftvärme om motsvarar totalförsvarets mål om minst 90 dagars uthållighet vintertid under kris och höjd beredskap.
- Utökad bränslelagring syftande till att stödja det nationella funktionsmålet för fjärr- och kraftvärme.
- Åtgärder för att skydda infrastruktur för lagring och användning av bränslen inklusive fysiskt skydd.
- Lagerhållning och reservdelsförsörjning.
- Övnings- och utbildningsverksamhet.

Varför åtgärden är viktig nu

Rysslands anfallskrig mot Ukraina visar att energiförsörjningen är mycket utsatt i krigföringen i syfte att undergräva samhällets motståndskraft. Detta innebär att dimensionerande hotbilden mot energibranschen och fjärrvärmeförsörjningen behöver utgå från krigserfarenheterna i Ukraina.

Regeringen har den 12 mars 2026 beslutat om en förordning för att kunna ge stöd till energiberedskapsåtgärder. Dagens avsatta budgetmedel för energiberedskapsåtgärder (398 miljoner kronor 2026) är dock helt otillräckliga för att möta de samlade behovet av beredskapsåtgärder inom fjärrvärme-, drivmedels- och gasförsörjningen som ska finansieras inom stödförordningen.

Försvarsberedningen har för närvarande i [uppdrag](#) att följa upp förra årets överenskomna utökade satsningar på 50 miljarder kronor till det civila försvaret som ska redovisas i november 2026. I detta sammanhang behöver behoven av ökad statlig finansiering av värmeberedskapsåtgärder ingå som en väsentlig del i en satsning på stärkt energiberedskap.

Effekter av förslaget

Utökad statlig finansiering av värmeberedskapsåtgärder möjliggör en mer omfattande och snabbare utökning som svarar mot de nya funktionsmålen för fjärr- och kraftvärme om motsvarar totalförsvarets mål om minst 90 dagars uthållighet vintertid under kris och höjd beredskap.